

Katolska Kyrkans katekes

nr. 874-913. Vi återger några punkter om kyrkans hierarkiska organisation, om lekfolkets kallelse och delaktighet i Kristi prästerliga, profetiska och härskande uppdrag.

2006-03-14

*I. Kyrkans hierarkiska författning.
Varför finns det ett kyrkligt ämbete?*

874. Kristus är själv källan till ämbetet i kyrkan. Han har instiftat

det, han har givit det auktoritet och uppdrag, inriktning och målsättning:

För att leda och ständigt föröka Guds folk instiftade Herren Kristus i sin kyrka olika ämbeten som syftar till hela kroppens bästa. Ämbetsbärarna som är utrustade med helig fullmakt står i sina bröders tjänst så att alla som hör till Guds folk kan... uppnå frälsningen (LG n. 18)

875. "Hur skall de kunna tro på den som de inte har hört? Hur skall de kunna höra utan att någon förkunnar? Hur kan någon förkunna utan att vara utsänd?" (Rom 10:14). Ingen, vare sig en enskild person eller en gemenskap, kan av sig själv förkunna evangeliet: "Tron bygger på förkunnelsen" (Rom 10:17). Ingen kan ge sig själv uppdraget och sändningen att förkunna evangeliet. Herrens utsände talar och handlar inte med egen auktoritet, utan i kraft av Kristi myndighet; inte som

medlem av församlingen, utan som den som talar till den i Kristi namn. Ingen kan ge sig själv nåden – den måste skänkas och erbjudas som gåva. Detta förutsätter nådens tjänare, som fått sin auktoritet och kraft av Kristus. Av honom får biskoparna och prästerna sändningen och uppdraget (den ”heliga makten”) att handla *in persona Christi Capitis* (i Kristi, Huvudets, person); diakonerna får kraft att tjäna Guds folk i liturgins, ordets och kärlekens *diaconia* (tjänst) i gemenskap med biskopen och hans presbyterium. Den tjänst i vilken Kristi sändebud genom Guds gåva gör och ger vad de inte kan göra och ge av sig själva kallar kyrkans tradition ett ”sakrament”. Kyrkans ämbete ges vidare i ett särskilt sakrament.

876. Nära förbunden med det kyrkliga ämbetets sakramentala natur är dess *karaktär av tjänst*.

Ämbetsbärarna är verkligen ”Jesu Kristi tjänare”(jfr Rom 1:1), eftersom de är fullständigt beroende av Kristus som ger uppdrag och sändning – som en avbild av Kristus som frivilligt för oss ”antog en tjänares gestalt” (Fil 2:7). Eftersom ordet och nåden vars tjänare de är inte är deras egendom, utan tillhör Kristus som anförtrott det åt dem för de andra, gör de sig frivilligt till allas tjänare (jfr 1 Kor 9:19).

877. På samma sätt ligger det i det kyrkliga ämbetets sakramentala natur att det har en *kollegial prägel*. Från början av sin verksamhet instiftade Jesus de tolv, ”fröet till det nya Israel och på samma gång början till den heliga hierarkin” (AG, n. 5). De utvaldes tillsammans och sändes också ut tillsammans, och deras broderliga enhet blir till tjänst för alla troendes broderliga gemenskap. Den blir liksom en reflex av och ett vittnesbörd om de gudomliga

personernas gemenskap (jfr Joh 17: 21-23). Därför gör varje biskop sin tjänst inom biskopskollegiets ram, i gemenskap med biskopen av Rom, Petrus efterföljare och kollegiets huvud. Prästerna gör sin tjänst inom stiftets presbyterium, under ledning av sin biskop.

878. Slutligen hör det till det kyrkliga ämbetets sakramentala natur att det har *personlig prägel*. Om Kristi tjänare handlar gemensamt, handlar de också på ett personligt sätt. Var och en blir personligen kallad: ”Du skall följa mig!” (Joh 21:22; jfr Matt 4:19-21; Joh 1:43) för att inom den gemensamma sändningen vara ett personligt vittne som personligen bär ansvar inför den som ger uppdraget. Han handlar ”i hans person”, för personer: ”Jag döper dig i Faderns... namn”; ”Jag löser dig från dina synder...”.

879. Det sakramentala ämbetet i kyrkan är alltså en tjänst som utövas i Kristi namn. Den är både av kollegial och personlig art. Detta bekräftas av de band som består mellan biskopskollegiet och dess överhuvud, Petrus efterföljare och i förbindelsen mellan biskopens pastorala ansvar för sin lokalkyrka och biskopskollegiets gemensamma omsorg om världskyrkan.

Biskopskollegiet och dess överhuvud, påven

880. Då Kristus kallade de tolv ”organiserade han dem som ett kollegium eller en fast krets och ställde den bland dem utvalde Petrus i spetsen för dem” (LG n. 19). – ”På samma sätt är biskopen av Rom som Petrus efterträdare och biskoparna som apostlarnas efterträdare förbundna med varandra.” (LG n. 22; jfr CIC, can. 330)

881. Herren gjorde enbart Simon, som han gav namnet Petrus, till grundsten i sin kyrka. Han gav honom nycklarna (jfr Matt 16:18-19); han satte honom till herde för hela sin hjord (jfr Joh 21:15-17). ”Binde- och lösenyckeln som gavs åt Petrus gavs emellertid också åt det med sitt huvud förenade apostlakollegiet (LG n. 22).” Denna Petrus och de andra apostlarnas herdeuppgift hör till kyrkans grundvalar. Biskoparna fortsätter den under Petrus primat.

882. *Påven*, biskop av Rom och Petrus efterträdare, ”är den ständiga och synliga principen och grundvalen för enheten mellan de många biskoparna och de troende” (LG n. 23). – ”I kraft av sitt uppdrag som Kristi ställföreträdare och hela kyrkans herde har biskopen av Rom nämligen den fulla, högsta och universella makten över kyrkan och kan alltid utöva den fritt. (LG n. 22; jfr CD nn. 2, 9)”

883. ”*Biskoparnas kollegium eller korporation* har auktoritet enbart när det ses i gemenskap med biskopen av Rom, Petrus efterträdare, som sitt huvud.” Som sådant ”är det likaså innehavare av den högsta och fulla myndigheten i hela kyrkan. Denna myndighet kan dock endast utövas med den romerske biskopens samtycke” (LG n. 22; jfr CIC, can. 336).

884. ”Den högsta fullmakten, som detta kollegium innehar i hela kyrkan, utövas högtidligen i det ekumeniska konciliet. (CIC, can. 337 §1)” – ”Ett ekumeniskt koncilium föreligger enbart om Petrus efterträdare förklarar det vara ett sådant eller åtminstone godtar det. (LG n. 22)”

885. ”Som sammansatt av många framställer kollegiet Gudsfolkets mångfald och universalitet, som församlat under ett huvud

framställer det enheten i Kristi hjord.
(LG n. 22)”

886. ”De enskilda *biskoparna* är å sin sida den synliga principen och grundvalen för enheten i sina lokalkyrkor (LG n. 23).” Som sådana ”utövar de sitt herdeämbete över den del av Guds folk som anförtrotts åt dem” (LG n. 23), varvid de får hjälp av präster och diakoner. Men som medlemmar av biskopskollegiet har var och en av dem del av omsorgen om alla kyrkor (jfr CD n. 3), som de främst utövar ”genom att styra sina egna kyrkor som en del av den universella kyrkan”. Därigenom ger de ”ett verksamt bidrag till godo för hela den mystiska kroppen som också är kyrkans kropp” (LG n. 23). Denna omsorg skall särskilt gälla de fattiga (jfr Gal 2:10), de förföljda för trons skull och missionärerna som arbetar över hela världen.

887. Lokalkyrkor som är grannar med varandra och har samma kulturbildar kyrkoprovins eller mera vidsträckta enheter som kallas patriarkat eller regioner. Biskoparna i dessa enheter kan samlas till synoder eller provincialkoncilier. ”På samma sätt kan biskopskonferenserna i dag ge mycken och värdefull hjälp för att mer konkret förverkliga den kollegiala andan. (LG n. 23)”

Lärourppdraget

888. Biskoparna har, tillsammans med prästerna, sina medarbetare, ”som främsta uppgift att förkunna Guds evangelium för alla människor” (PO n. 4) – i enlighet med Herrens befallning jfr Mark 16:15). De är ”trons härolder som för nya lärjungar till Kristus. De är autentiska lärare” i den apostoliska tron, ”beklädda med Kristi auktoritet” (LG n. 25).

889. För att hålla kyrkan fast vid den rena tron – så som denna tro har förmedlats av apostlarna – har Kristus, som är sanningen, velat ge sin kyrka del av sin egen ofelbarhet. Genom sitt ”övernaturliga trosmedvetande” håller Guds folk ”osvikligt fast vid tron”, under ledning av kyrkans levande läroämbete (jfr LG n. 25; DV n. 10).

890. Läroämbetets uppdrag hänger nära ihop med att det nya förbund som Gud slutit med sitt folk i Kristus är definitivt; han måste beskydda det från avvikelser och felaktigheter och garantera dess objektiva möjlighet att utan misstag bekänna den autentiska tron. Läroämbetets herdeuppdrag är alltså avsett att vaka över att Guds folk förblir i den sanning som befriar. För att kyrkans herdar skall kunna fullgöra detta uppdrag har Kristus försett dem med ofelbarhetens särskilda nådegåva i tros- och moralfrågor. Denna

särskilda nådegåva kan tas i anspråk på flera sätt:

891. ”Biskopen av Rom, biskopskollegiets huvud, innehar denna ofelbarhet i kraft av sitt ämbete. Det sker när han som alla troendes högste herde och lärare som stärker sina bröder i tron, förkunnar en lära i tros- och moralfrågor genom ett slutgiltigt avgörande... Också biskopskollegiet innehar den ofelbarhet som utlovats åt kyrkan, när det utövar det högsta läroämbetet tillsammans med Petrus efterträdare”, framför allt på ett ekumeniskt koncilium LG n. 25; jfr Vat. I, DS 3074). När kyrkan genom sitt högsta läroämbete framlägger något ”som man skall tro såsom uppenbarat av Gud” (DV n. 10) och som Kristi lära ”måste man hålla sig till sådana definitioner med trons lydnad” (LG n. 25). Denna ofelbarhet rör allt som finns i det trosarv som

den gudomliga uppenbarelsen
förmedlat åt oss (jfr LG n. 25).

892. Apostlarnas efterträdare som i sin läroutläggning står i gemenskap med Petrus efterträdare, biskopen av Rom, får också gudomligt bistånd då de utan att använda sig av en ofelbar definition och utan att uttala sig på ett ”slutgiltigt sätt” i utövandet av det ordinarie läroämbetet framlägger en lära som leder till bättre förståelse av uppenbarelsen när det gäller tron och moralen. Detta gäller också på ett särskilt sätt biskopen av Rom, som är hela kyrkans herde. Denna ordinarie läroframställning skall de troende samtycka till ”i en religiöst motiverad lydnad” (LG n. 25) som är en utvidgning av det samtycke man ger i tro, även om den skiljer sig från detta.

Uppdraget att helga

893. Biskopen har också till uppgift att vara ”förvaltare av det högsta

prästämbetets nåd” (LG n. 26), särskilt i det eukaristiska offret som han frambär själv eller låter sina medarbetare, prästerna, frambära. Ty eukaristin är det centrala i lokalkyrkans liv. Biskopen och prästerna helgar kyrkan genom sin bön och sitt arbete, genom ordets och sakramentens tjänst. De helgar den genom sitt exempel: ”Uppträd inte som herrar över dem som kommit på er lott, utan var föredömen för hjorden!” (1 Pet 5:3). Så når de ”tillsammans med den hjord som anförtrotts dem fram till det eviga livet” (LG n. 26).

Uppdraget att leda

894. ”Som Kristi ställföreträdare och sändebud styr biskoparna de lokalkyrkor som anförtrotts åt dem. De gör det genom råd, förmaningar och exempel men också genom auktoritet och helig fullmakt” (LG n. 27), som de emellertid skall använda

för att bygga upp, i den tjänandets anda som utmärker deras Mästare jfr Luk 22:26-27).

895. ”Den fullmakt som de personligen utövar i Kristi namn är personlig, ordinarie och omedelbar. Hur den utövas regleras dock av kyrkans högsta auktoritet. (LG n. 27)” Men biskoparna skall inte betraktas som vikarier för påven, vars ordinarie och omedelbara auktoritet över hela kyrkan inte upphäver, utan tvärtom stärker och försvarar biskoparnas egen auktoritet. Denna skall utövas i gemenskap med hela kyrkan under påvens ledning.

896. Den gode Herden skall vara modell och ”form” för biskopens herdeuppdrag. Medveten om sina svagheter ”kan han ha fördrag med de okunniga och vilsegångna. Han skall inte vägra att lyssna till dem som står under honom utan skall ta hand om dem som sina verkliga

söner De troende å sin sida skall hålla sig till biskopen som kyrkan till Jesus Kristus och Jesus Kristus till Fadern” (LG n. 27):

Följ alla biskopen, liksom Jesus Kristus (följer) Fadern, och följ presbytererna som apostlarna; vörda diakonerna som Guds lag. Må ingen företa sig något som gäller kyrkan utan biskopen (Ignatius av Antiokia, *Epistula ad Smyrnaeos*, 8, 1). II. *De kristna läkmännen*

897. ”Med lekmän menas här alla kristna utom dem som tillhör det heliga ämbetet och dem som lever ett av kyrkan erkänt ordensliv. De är alltså de kristna som inlemmats i Kristus genom dopet, som upprättats som Guds folk, som på sitt särskilda sätt har del i Kristi prästerliga, profetiska och kungliga ämbete, och som inom sitt område utövar hela det kristna folkets sändning i kyrkan och i världen. (LG n. 31)”

Lekmännens kallelse

898. ”Det är lekmännens sak att efter sin egen kallelse söka Guds rike genom att förvalta och ordna de världsliga tingen enligt Guds vilja... Deras uppgift är alltså att på ett särskilt sätt upplysa och ordna alla världsliga ting som de är nära förbundna med, så att dessa alltid ombesörjs på Kristi sätt och växer till Skaparens och Återlösarens pris. (LG n. 31)”

899. Det är särskilt nödvändigt att de kristna lekmännen tar initiativ när det gäller upptäcka och uppfinna medel att prägla den sociala, politiska och ekonomiska verkligheten med den kristna lärans och det kristna livets krav. Sådana initiativ är något normalt i kyrkans liv:

De kristna lekmännen befinner sig på den mest framskjutna frontlinjen i kyrkans liv; genom dem är kyrkan

samhällets livsprincip. Därför bör först och främst dessa lekmän ha ett ständigt klarare medvetande om inte bara att tillhöra kyrkan, utan att vara kyrkan, dvs, gemenskapen av troende människor på jorden under ledning av sitt gemensamma huvud, påven, och biskoparna i förening med honom. De är kyrkan. (Pius XII, Tal den 20 februari 1946: citerat av Johannes Paulus II, Ap. förmaning *Christifideles laici*, n. 9.)

900. Eftersom lekmännen – som alla troende – i kraft av dopet och konfirmationen har fått uppdraget till apostolisk verksamhet är de förpliktade och har rätt till att individuellt eller förenade i sammanslutningar arbeta för att Guds budskap om nåd och frälsning skall bli känt och tas emot av alla människor över hela världen. Denna förpliktelse är ännu större när det bara är genom dem som människor kan höra evangeliet och lära känna

Kristus. I de olika formerna för kyrklig gemenskap är deras verksamhet så nödvändig att utan dem herdarnas apostolat för det mesta inte uppnår sin fulla verkan (jfr LG n. 33).

Lekmännens delaktighet i Kristi prästerliga uppdrag

901. ”Helgade åt Kristus och smorda med den helige Ande är lekmännen på ett underbart sätt kallade och utrustade till att i allt rikare mått frambringa Andens frukter i sig. Alla deras verk, böner och apostoliska uppgifter, deras liv i äktenskap och familj, deras dagliga arbete, deras vila till själ och kropp när den sker i Anden, ja, också livets bekymmer när de bärs med tålamod – allt detta blir andliga offer ’som Gud vill ta emot tack vare Jesus Kristus’ (1 Pet 2:5). När eukaristin firas, bärs dessa offer fram i söners och döttrars kärlek tillsammans med offret av Herrens

kropp. När lekmännen överallt tillber Gud och handlar på ett heligt sätt, viger de alltså världen själv åt Gud. (LG n. 34; jfr LG n. 10)”

902. På ett särskilt sätt deltar föräldrarna i uppdraget att helga människor ”då de lever ett äktenskapligt liv i enlighet med den kristna andan och ger sina barn en kristen uppfostran” (CIC, can. 835 §4).

903. Om lekmän har de kvalifikationer som krävs kan de få det permanenta uppdraget som lektorer och akolyter (jfr CIC, can. 230 §1). ”Där kyrkans behov kräver det på grund av brist på ämbetsbärare kan lekmän också fullgöra en kompletterande tjänst – även om de inte är lektorer eller akolyter – när det gäller att förkunna ordet, leda den liturgiska bönen, förrätta dop och dela ut den heliga kommunionen, i enlighet med

kyrkorättens anvisningar.(CIC, can. 230 §3)”

Lekmännens delaktighet i Kristi profetiska uppdrag

904. ”Kristus... fortsätter detta profetiska ämbete inte bara genom hierarkin, ...utan också genom lekmännen. Han insätter dem som vittnen och utrustar dem med trons sinne och ordets nåd (LG n. 345):”

Att undervisa någon för att föra honom till tron är en uppgift för varje predikant och även för varje troende kristen (Thomas av Aquino, *Summa theologiae*, 3, q. 71, a. 4, ad 3).

905. Lekmännen utför sitt profetiska uppdrag också genom evangelisationen, dvs, ”förkunnelsen av Kristi budskap som sker med de vittnesbörd livet avger och med ord”. Hos lekmännen ”får denna evangelisation... sin egenart och sin särskilda prägel av att den fullgörs

under denna världens vanliga villkor” (LG n. 35).

Detta apostolat består inte endast i att avlägga vittnesbörd med sitt liv. En verklig apostel söker tillfälle att förkunna Kristus med ord, både för dem som tror... och för dem som inte tror (AA n. 6; jfr AG n. 15).

906. De kristna lekmän som visar fallenhet för att hjälpa till i det kateketiska arbetet och som skaffar sig utbildning kan delta i detta (jfr CIC, can. 774, 776, 780); de kan också hjälpa till i den teologiska utbildningen (jfr CIC, can. 229) och ge sitt bidrag när det gäller att använda sig av kommunikationsmedlen i samhället (jfr CIC, can. 822 §3).

907. ”I enlighet med sin plikt, sin kompetens och det anseende de åtnjuter har de rätt och ibland också plikt att ge kyrkans herdar del av sina åsikter om det som rör kyrkans väl och låta denna åsikt komma till

andra kristna människors kännedom, i det att de tar tillbörlig hänsyn till trons integritet och den vördnad som tillkommer kyrkans herdar, till den allmänna nyttan och respekten för personens värdighet (CIC, can. 212 §3).”

Lekmännens delaktighet i Kristi kungliga uppdrag

908. Genom sin lydnad ända till döden (jfr Fil 2:8-9) gav Kristus sina lärjungar den kungliga frihetens gåva ”att besegra syndens rike i sig själva genom självförnekelse och ett heligt liv”(LG n. 36):

Den som gör sin kropp sig själv underdånig och behärskar sin själ utan att låta sig kuvas av sina lidelser är sin egen herre: han kan kallas kung eftersom han har förmågan att styra sin egen person; han är fri och oberoende och låter sig inte infångas i ett skuldtyngt slaveri (Ambrosius,

Expositio psalmi CXVIII, 14, 30: CSEL 62, 318: PL 15, 1476).

909. ”Där sederna ger anledning till synd, skall lekmännen med förenade krafter söka att förbättra världens sedvänjor och förhållanden, så att allt utformas enligt rättfärdighetens normer och främjar ett liv i dygd i stället för att hindra det. Handlar de så, ger de kulturen och människans arbete ett moraliskt värde. (LG n. 36)”

910. ”Lekmännen kan också känna sig kallade eller vara kallade att samarbeta med prästerna för den kyrkliga gemenskapens växt och liv, genom att efter måttet av den nåd och de gåvor som Herren nedlägger i dem åta sig något av de många kyrkliga uppdragen. (EN n. 73)”

911. I kyrkan ”kan lekmän i enlighet med kyrkorättens bestämmelser hjälpa till i utövandet av den styrande makten” (CIC, can. 129 §2).

Så talar kyrkorätten om deras närvaro i de särskilda råden (jfr CIC, can. 443 §4), stiftssynoderna (jfr CIC, can. 463 §§1, 2), pastoralråden (jfr CIC, can. 511, 512, 536); de kan få uppdraget att ha hand om det pastoraliska arbetet i en församling (jfr CIC, can. 517 §2); de kan vara medarbetare i de råd som har hand om ekonomiska angelägenheter (jfr CIC, can. 492 §1, 537); de kan vara medlemmar i kyrkliga domstolar (jfr CIC, can. 1421 §2) etc.

912. Lekmännen ”skall lära sig att noga skilja mellan de rättigheter och plikter de har som kyrkomedlemmar och dem de har som medlemmar i det mänskliga samhället. De skall söka samordna detta på ett harmoniskt sätt och vara medvetna om att de skall låta sig ledas av det kristna samvetet också i alla världsliga angelägenheter. Ingen mänsklig verksamhet, inte heller den

världsliga, kan ju undandras Guds välde” (LG n. 36).

913. ”Utifrån de nådegåvor han fått är varje lekman på en gång ett vittne och ett levande verktyg för kyrkans egen sändning ’enligt just den nåd som Kristus har velat ge honom’ (Ef 4:7)” (LG n. 36).

pdf | Dokument automatiskt skapad
från [https://dev.opusdei.org/sv-se/
article/katolska-kyrkans-katekes/](https://dev.opusdei.org/sv-se/article/katolska-kyrkans-katekes/)
(2025-08-17)